

Kalmar kommun

Patientsäkerhetsberättelse

Elevhälsans medicinska insats (EMI)

Kalmar kommun

År 2023

Karin Linge
Skolöverläkare
Verksamhetschef och medicinskt ansvarig för EMI Kalmar kommun

Inledning

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är redovisa strategier, mål och resultat för arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet.

Källa:

Socialstyrelsen ”Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024”

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING.....	4
GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	5
Övergripande mål och strategier	5
Organisation och ansvar	5
Samverkan för att förebygga vårdskador	6
Informationssäkerhet	6
En god säkerhetskultur	6
Bemanning, kunskap och kompetens	7
Delaktighet i vården	8
Tillförlitliga och säkra system och processer	8
AGERA FÖR SÄKER VÅRD	8
Egenkontroll	8
Händelser, risker och vårdskador	10
MÅL OCH STRATEGIER FÖR KOMMANDE ÅR.....	11

SAMMANFATTNING

Elevhälsans medicinska insats (EMI) i Kalmar kommun har under 2023 arbetat för att upprätthålla en hög patientsäkerhet i organisationen. För att uppnå detta krävs en god bemanning, hög kompetens hos personalen, en tydlig struktur för hur patientsäkerhetsarbetet bedrivs och rutiner för hur risker, avvikelser och synpunkter fångas upp.

Bemanningen inom EMI varit god under året och personalen har den kompetens som krävs för uppdraget. Kompetensutvecklingsinsatser har gjorts för att bibehålla och ytterligare öka kunskapsnivån hos personalen inom EMI.

Patientsäkerhetsarbetet bygger på att all personal inom EMI bidrar till en ökad säkerhet genom att rapportera risker och avvikelser och genom egenkontroller. Analys av inkomna rapporter visar att rutinerna för detta fungerar på ett tillfredsställande sätt. Man ser inte tecken på större, strukturella brister som kräver mer genomgripande förändringar av rutiner och arbetsätt.

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

Övergripande mål och strategier

Elevhälsans uppdrag är att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans medicinska insats (EMI) i Kalmar kommun arbetar fortlöpande för att upprätthålla en så hög grad av patientsäkerhet som möjligt.

Målet är att bedriva en god och säker vård där risker elimineras genom tidig identifiering och förebyggande arbete. Vi arbetar också för att så många elever som möjligt skall ta del av de hälsofrämjande och förebyggande insatser som vi erbjuder i form av hälsosamtal och vaccinationer.

För att minimera risken för vårdskada är det viktigt att bemanningen är fullgod och att personalen har den kompetens som krävs för att bedriva en säker vård. Arbetsmiljön måste vara tillfredställande och det måste finnas tid för planering och kvalitetsarbete. De lokaler som används i verksamheten måste vara ändamålsenliga och uppfylla grundläggande krav på hygien och sekretess.

Strategier för att uppnå dessa mål är att:

- skolsköterska finns tillgänglig på alla skolor och att varje skolsköterska har ansvar för ett rimligt antal elever, cirka 500 elever per heltidstjänst enligt Kalmar kommuns riktlinjer.
- personalen har den kompetens som krävs och ges möjlighet till utbildning och kompetensutveckling.
- riktlinjer och rutiner följs genom systematisk egenkontroll.
- en fungerande avvikelserapportering finns och att den leder till åtgärder som sedan följs upp.
- det finns ett system för att ta till vara synpunkter, klagomål och förbättringsförslag både från EMI-personal, annan skolpersonal, elever och vårdnadshavare.

Under 2023 har målet varit att bedriva en god och säker vård inom elevhälsans medicinska insats och att vid behov göra förbättringar löpande utifrån de avvikelserapporter och synpunkter som inkom under året.

Organisation och ansvar

Vårdgivare

Utbildningsnämnden, Kalmar kommun är vårdgivare för den hälso- och sjukvård som bedrivs inom elevhälsan och ansvarar för att verksamhetschef för EMI utses.

Verksamhetschef

Verksamhetschef för EMI i Kalmar kommun är skolöverläkare Karin Linge som också är medicinskt ansvarig. Verksamhetschefen för EMI är ansvarig för att verksamheten bedrivs på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Verksamhetschefen ansvarar för att alla medarbetare har rätt kompetens och för att de får kontinuerlig fortbildning för att upprätthålla denna. Verksamhetschefen och medicinskt ansvarig har i detta arbete stöd av samordnande skolsköterska.

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

Legitimerad sjukvårdspersonal har ett eget ansvar för att utföra sitt arbete med god kvalitet, enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och med hög patientsäkerhet. Varje medarbetare är skyldig att identifiera avvikelser och risker i verksamheten och att rapportera dessa.

Samverkan för att förebygga vårdskador

Intern samverkan:

- Elevhälsateam där skolans personal och centrala elevhälsans personal gemensamt identifierar elever som är i behov av elevhälsans insatser (utökade EHT).
- Samordning av insatser inom elevhälsan.
- Information om nya elever på skolorna så att dessa får ta del av elevhälsans rutinmässiga insatser som görs i hälsofrämjande och förebyggande syfte.
- Regelbundna möten mellan central elevhälsapersonal och verksamhetschefen för central elevhälsa.
- Kollegial handledning inom central elevhälsa där skolläkare, samordnande skolsköterska, skolpsykologer och MSU-pedagoger utbyter information och erfarenheter samt diskuterar ärenden tvärprofessionellt.

Extern samverkan:

- Fungerande rutin för remittering till och samverkan med annan vårdgivare när behov av detta finns.
- Regelbundna möten med externa samverkansparter såsom BHV, ungdomsmottagning, socialtjänst, primärvård och specialistkliniker.

Informationssäkerhet

Datajournalssystemet PMO genomgår fortlöpande förbättringar i syfte att öka kvaliteten och säkerheten. En gång per månad görs loggkontroller där man kontrollerar öppnade journaler och samkör dessa med behörighet på de aktuella enheterna.

Journalgranskning genomförs en gång varje läsår.

Risker gällande informationsöverföring identifieras via avvikelshanteringssystemet och åtgärdas vid behov.

En god säkerhetskultur

Inom EMI i Kalmar kommun arbetar vi ständigt för att upprätthålla en god säkerhetskultur. Vi strävar efter ett arbetsklimat där alla öppet kan lyfta patientsäkerhetsfrågor, rapportera och uppmärksamma varandra på risker, diskutera arbetsmetoder utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv och komma med idéer och förslag på sådant som kan öka säkerheten. Vi analyserar avvikelser utifrån ett icke skuldbeläggande perspektiv där vi identifierar strukturella risker och brister i rutiner.

Vi strävar efter en god arbetsmiljö som främjar ett patientsäkert arbetssätt. Arbetsbelastningen måste vara anpassad så att tid finns för eftertanke och reflektion kring säkerhet och risker i varje arbetsmoment.

Utvärdering av verksamheten sker löpande och innefattar hantering av avvikelserapporter och av inkomna synpunkter (från egen personal, övrig skolpersonal, elever, vårdnadshavare och andra intressenter). Genomgång av inkomna avvikelserapporter och rapporterade synpunkter sker veckovis så att akuta åtgärder kan vidtas vid behov. Genomgång och analys av de aktuella avvikelserapporterna sker vid regelbundna EMI-möten en gång per månad. Analys av avvikelser dokumenteras. Verksamhetschefen vidtar lämplig åtgärd beroende på avvikelsernas karaktär och gör vid behov anmälan enligt Lex Maria.

Bemanning, kunskap och kompetens

Bemanningsituation

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete.

Grunden för att bedriva ett patientsäkert arbete är att skolsköterska finns tillgänglig på alla skolor och att dessa har ansvar för ett rimligt antal elever. Enligt Kalmar kommuns riktlinjer innebär det cirka 500 elever per heltidstjänst.

Under 2023 har skolorna i Kalmar kommun haft en tillfredställande bemanningsituation när det gäller skolsköterskor. På några enheter har skolsköterskan dock ansvar för ett lite för högt antal elever i förhållande till riktlinjerna.

EMI-möten, utvecklingsdagar och handledning

EMI-möten för samtliga skolsköterskor med utbildningsinsatser för kompetensutveckling och kvalitetsdiskussioner anordnas en gång i månaden.

En gång om året anordnas utvecklingsdagar för skolsköterskor med kompetensutvecklande föreläsningar och diskussioner. 2023 års utvecklingsdagar hade ett blandat program innehållande bland annat:

- Sexuell och reproduktiv hälsa
- Dans för hälsa
- ANDTS och våldsförebyggande arbete
- Hjärnans kemi kopplat till tankar och känslor
- Digital elevhälsoenkät

Psykosocial grupphandledning för skolsköterskor genomfördes vid sex tillfällen, tre gånger under höstterminen och tre gånger under vårterminen.

Deltagande i kurser och konferenser

Skolsköterskorna inom EMI Kalmar kommun deltar årligen i Skolsköterskeföreningens skolsköterskekongress. Syftet med detta är att säkerställa att skolsköterskorna bibehåller och utvecklar sin kompetens då det är en mycket viktig faktor för att kunna bedriva ett patientsäkert arbete. 2023 anordnades skolsköterskekongressen i Stockholm och nästan alla skolsköterskor deltog.

Skolläkaren deltar årligen i Skolläkarföreningens konferens Skolläkardagarna för att inhämta aktuell information avseende elevhälsa och skolhälsovård, medicinska forskningsresultat, organisatoriska frågor och lagstiftning. 2023 hölls konferensen i Örebro och skolläkaren var närvarande.

Delaktighet i vården

En grundläggande förutsättning för en säker vård är patientens och de närståendes delaktighet.

Elevhälsans medicinska insats bedriver frivillig vård och samtycke från elev och vårdnadshavare är en förutsättning för insatser. Elever har rätt att själva söka elevhälsans personal och kontakt tas med vårdnadshavare i de fall där man bedömer att detta är lämpligt eller nödvändigt. Eleverna informeras om att skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer har tystnadsplikt och om vad detta innebär. De får också information om att tystnadsplikten kan brytas i vissa situationer till exempel vid misstanke om att barn far illa.

Information till och samverkan med elever och vårdnadshavare är en viktig del av elevhälsans arbete. Information skall vara anpassad efter elevens behov, ålder, kunskap och situation och kan till exempel beröra följande områden:

- Beskrivning av elevhälsans medicinska insats, roll och uppdrag
- Information inför vaccinering
- Information inför hälsobesök och inför eventuell uppföljning av hälsobesök
- Information om vidtagna åtgärder vid symtom eller skada

Det är viktigt att elevhälsans personal uppmärksammar faktorer som kan medföra svårigheter i informationsöverföringen till exempel behov av tolk.

Elever eller vårdnadshavare som har synpunkter på vården eller vill framföra klagomål kan göra det genom att kontakta skolsköterskan. Skolsköterskan rapporterar sedan synpunkt eller klagomål till verksamhetschefen som hanterar dessa och tar ställning till eventuell åtgärd. Rapporterade synpunkter lyfts sedan i skolsköterskegruppen.

Synpunkter och klagomål kan också framföras via Kalmar kommuns rapporteringssystem där man kan välja att vara anonym om man så önskar. Inkomna klagomål och synpunkter gällande verksamheten sammanställs och behandlas löpande en gång i månaden vid Ledningens genomgång.

Tillförlitliga och säkra system och processer

De rutiner och processer som säkerställer att arbetet bedrivs enligt lagar och föreskrifter och med hög kvalitet och säkerhet finns samlade i elevhälsans medicinska insats metodbok. Metodboken revideras årligen och vid behov för att säkerställa att processer och rutiner är aktuella och att eventuella ändringar av

lagar och förordningar uppmärksammas. Skolöverläkaren/verksamhetschefen och den samordnande skolsköterskan har ansvar för att revidera metodboken och det görs i början av höstterminen varje år.

Riskhantering

Att identifiera risker för vårdskador och att rapportera dessa är ett ansvar som alla inom elevhälsans medicinska insats delar. Det finns rutiner för hur elevhälsans medicinska personal går till väga för att rapportera risksituationer och avvikelser inom verksamheten och för hur dessa rapporter sedan hanteras.

Inkomna rapporter sammanställs veckovis och akuta åtgärder vidtas vid behov. Identifierade risker i verksamheten diskuteras och analyseras vid återkommande EMI-möten så att alla som arbetar inom organisationen blir medvetna om dessa och vid behov kan förändra sitt arbetssätt för att minimera riskerna. Vid behov görs även förändringar i rutiner och metoder. Riskanalyserna dokumenteras och förmedlas till alla som arbetar inom organisationen.

Avvikelse

Alla medarbetare uppmanas och påminns om att skriva avvikelserapporter så fort de ser något som de uppfattar som en risk eller när något händer som leder till eller skulle kunna leda till en vårdskada. Alla rapporterade händelser och avvikelser analyseras enskilt av verksamhetschef/medicinskt ansvarig och även gemensamt i skolsköterskegruppen. På så vis kan hela gruppen dra lärdom av det inträffade och identifiera liknande risker i det egna arbetet. Hela gruppen bidrar då till att verksamhetens säkerhet och kvalitet ökar. Avvikelse rapport och analys sammanfattas skriftligt så att alla medarbetare kan ta del av dokumentationen. Vid behov görs förändringar av de processer och rutiner som finns beskrivna i metodboken. Om annan verksamhet är inblandad i händelsen kontaktas ansvarig där för information. Om det rör sig om allvarlig vårdskada eller risk för allvarlig vårdskada så gör medicinskt ansvarig anmälan till IVO enligt lex Maria.

Klagomål och synpunkter

Klagomål och synpunkter som kommer till verksamheten tas emot av verksamhetschefen och lyfts i skolsköterskegruppen så att alla kan ta del av dem. Efter gemensam bedömning och analys vidtas lämplig åtgärd. Det kan handla om att arbeta med förändring och förbättring av verksamheten och att återkoppla till den som lämnat synpunkten.

AGERA FÖR SÄKER VÅRD

Verksamhetens mål är att bedriva en god och säker vård där risker elimineras genom tidig identifiering och förebyggande arbete. Vi arbetar också för att så många elever som möjligt skall ta del av de hälsofrämjande och förebyggande insatser som vi erbjuder i form av bland annat hälsosamtal och vaccinationer.

Egenkontroll

För att följa upp verksamhetens mål görs egenkontroller enligt nedan.

- Inrapportering till nationellt vaccinationsregister (sker löpande) och uppföljning av andel elever som fullföljer vaccination (en gång per år)

- Kontroll av hur stor andel elever som utnyttjar möjligheten att ha ett hälsosamtal med skolsköterska (en gång per år).
- Journalgranskning (en gång per år).
- Avvikelser (bedöms och analyseras löpande och sammanställs en gång per år)
- Synpunkter och förbättringsförslag (bedöms och analyseras löpande och sammanställs en gång per år).
- Kontroll av medicinskteknisk utrustning enligt gällande rutin (kalibrering en gång per år samt snabbtest inför användning).
- Kontroll av läkemedelsförråd (två gånger per år)

Under 2023 har samtliga elever i förskoleklass, årskurs 2, årskurs 4 och årskurs 7 erbjudits hälsosamtal och hälsobesök enligt föreskrifter i skollagen. 99,7 % av eleverna har tackat ja och haft hälsosamtal med skolsköterska.

Samtliga elever i årskurs 2, årskurs 5 och årskurs 8 har erbjudits vaccinationer enligt nationellt vaccinationsprogram. 99% av eleverna i åk 2 och 8 har tagit erbjudna vaccinationer (mot mässling, påssjuka och röda hund respektive difteri, stelkramp och kikhosta) och 95 % av eleverna i åk 5 har tagit erbjudna vaccinationer (mot humant papillomvirus).

Journalgranskning har genomförts och har visat att verksamhetens journaler håller en hög kvalitet när det gäller innehåll, form och säkerhet.

Avvikelseberapportering har skett enligt de rutiner som finns för detta och en rad rapporter har inkommit gällande skilda områden. Slutsatsen av detta är att större, strukturella organisationsförändringar inte är aktuella eller nödvändiga i nuläget.

Inga synpunkter har inkommit.

Kontroll av medicinskteknisk utrustning och av läkemedelsförråd har skett enligt rutin.

Händelser, risker och vårdskador

Identifiering och utredning av händelser, risker och vårdskador ger underlag för utformning av åtgärder och prioritering av insatser.

Genomgång av inkomna avvikelserapporter sker veckovis så att akuta åtgärder kan vidtas vid behov. Analys av de aktuella avvikelserapporterna sker vid regelbundna EMI-möten en gång per månad och dokumenteras. Verksamhetschefen vidtar lämplig åtgärd beroende på avvikelstens karaktär och gör vid behov anmälan enligt Lex Maria.

Under 2023 har 32 avvikelserapporter inkommit rörande olika områden inom verksamheten.

9 rapporter gäller uteblivna insatser på skolor utanför vår organisation som upptäckts då elever flyttat till skolor i Kalmar kommun.

5 rapporter gäller utebliven eller ofullständig rapportering från BHV till mottagande skolsköterska.

4 rapporter gäller journalhantering där journaler från tidigare skola inte funnits tillgängliga.

1 rapport gäller en felregistrerad vaccination.

3 rapporter gäller otillräcklig överrapportering när elever har bytt skola inom kommunen.

2 rapporter gäller utebliven information till skolsköterska om att elev börjat på skola i kommunen.

1 rapport gäller en felaktig adress i ett remissvar beroende på att avsändaradressen i remissen var felaktig.

7 avvikelser gäller uteblivna insatser av olika slag. I tre av fallen är det oklart om det gäller uteblivna insatser eller om insatser har gjorts men inte dokumenterats. Flera av rapporterna berör händelser som ligger långt tillbaka i tiden och det går därför inte att nå fram till fullständig klarhet i vad som varit orsaken.

Ingen av de inträffade händelserna har medfört allvarlig vårdskada och ingen anmälan enligt Lex Maria har gjorts.

Utifrån egenkontroller och analys av de avvikelserrapporter som inkommit görs bedömningen att elevhälsans medicinska insats i Kalmar kommun under 2023 har bedrivit en god och säker vård. De avvikelserrapporter som inkommit berör olika områden och ger inte misstanke om strukturella eller organisatoriska brister. Rapporterna handlar om enskilda händelser och flera av dem gäller avvikelser som skett på skolor utanför verksamheten eller händelser som ligger långt tillbaka i tiden och som på grund av noggrannhet och goda rutiner upptäckts i efterhand.

Egenkontroll visar att verksamhetens mål uppfylls och att vi erbjuder alla elever de lagstadgade insatser som elevhälsans medicinska insats ska erbjuda. En mycket hög andel av eleverna accepterar också dessa. I princip alla tar del av erbjudna hälsosamtal och en mycket hög andel av eleverna får de vaccinationer som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet.

MÅL OCH STRATEGIER FÖR KOMMANDE ÅR

Elevhälsans uppdrag är att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Målet är att ge en god och patientsäker vård utifrån uppdraget.

Under 2024 kommer EMI att fortsätta att arbeta mot målet och bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Det innebär att genomföra egenkontroller och vid behov vidta nödvändiga åtgärder utifrån resultatet av dessa. Det innebär också att alla rapporterade risker, händelser, synpunkter, klagomål och förslag på förbättringar skall bedömas och analyseras på ett systematiskt vis.